

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії,
ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Ю. Д. Бойчук
« 15 » березня 2021 року

Програма та критерії оцінювання
фахового вступного випробування
з «Української мови і літератури та методики їх викладання»
для вступників на здобуття ступеня «магістр»
за спеціальністю **014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)»**
освітні програми: «Українська мова і література в закладах освіти»,
«Українська мова і література, англійська мова в закладах освіти»

Програма фахового вступного випробування
З «УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ТА МЕТОДИКИ
ЇХ ВИКЛАДАННЯ»
для здобуття ступеня «магістр»
спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітньої програми Українська мова і література в закладах освіти

Пояснювальна записка

Лінгвістичні кафедри українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди здійснюють мовознавчу підготовку здобувачів освітнього ступеня «магістр» за спеціальностями: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). Здобути такий ступінь освіти можуть особи, що мають диплом про вищу освіту й виявляють відповідні знання з теорії українського мовознавства, уміння й навички, що свідчать про практичне володіння ними, і здатність до їхнього використання на практиці.

Метою вступного іспиту є відбір вступників, які виявили здібності до успішного опанування мовознавчих курсів зі спеціальностей 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). На вступному іспиті вступник повинен продемонструвати володіння категоріальним апаратом лінгвістики й методики викладання української мови в закладах загальної та спеціалізованої середньої освіти, знання основних теорій та концепцій усіх розділів української мови, свідоме практичне володіння українською літературною мовою, засноване на вивченні її системи й підсистем – фонетичної, лексико-семантичної й граматичної, а також закономірностей, що визначають використання тих чи тих виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

Програма комплексного вступного іспиту з української мови з методикою викладання в закладах середньої освіти розроблена на підставі навчальних програм основних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), а саме сучасної української мови, історії української мови, методики викладання

української мови в закладах загальної та спеціалізованої середньої освіти.

Ця програма зорієнтована на ознайомлення вступників зі змістовим наповненням базових дисциплін, критеріями оцінювання відповідей.

Українська література – фахова дисципліна в системі філологічної освіти, що передбачає знання з історії українського письменства й теорії літератури, а з огляду на педагогічну орієнтацію вишу – також і методики викладання літератури в закладах загальної та спеціалізованої середньої освіти. Тож для філолога-україніста та вчителя української мови і літератури важливе опанування комплексом питань, пов'язаних із вітчизняною літературою, оволодіння навичками аналізу художнього тексту, що сприяє розвитку інтелекту й творчих здібностей, вихованню естетичного смаку.

Дисципліна включає такі складники, як усна народна творчість, давня українська література (XI–XVIII ст.), нова українська література (XIX ст.), новітня українська література (XX ст.), сучасна українська література (к. XX – п. XXI ст.) і методика викладання літератури, передбачає ознайомлення з історією української літератури, підходами до її періодизації та вивчення, особливостями перебігу літературного процесу, основними тенденціями, провідними художньо-естетичними напрямками, ключовими постатями й специфікою їхньої творчості.

Вступник повинен **знати**:

- основні тенденції художнього поступу кожного з означених періодів, їхні характерні ознаки та представників;
- стильові риси певної літературної доби;
- особливості побутування фольклорних і літературних жанрів та художніх форм;
- специфіку творчості провідних письменників;
- ідейно-естетичні засади творчої діяльності шкіл й угруповань;
- особливості рецепції критики й літературознавства як окремих постатей, так і художньо-естетичних напрямків;
- ключові питання літературних дискусій, а також їхнє естетичне й ідеологічне підґрунтя;

▪ історичний, суспільно-політичний, соціологічний, філософський і культурно-мистецький контекст.

Вступник повинен уміти:

▪ оперувати основним термінологічним і понятійним апаратом;
▪ орієнтуватися в питаннях історії української літератури та її періодизації;
▪ аналізувати літературні твори, критичні матеріали та явища літературного процесу;

▪ характеризувати стильові риси певної літературної доби, спираючись на аналіз художньо-естетичних явищ;

▪ давати визначення літературно-художніх напрямків;
▪ вести дискусії, обґрунтовувати власну позицію;
▪ давати оцінку художньо-естетичним явищам;
▪ здійснювати літературознавчий аналіз текстів різних жанрів;
▪ систематизувати, інтерпретувати літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти;

▪ використовувати знання з української літератури в педагогічній діяльності.

1. УКРАЇНСЬКА МОВА І МЕТОДИКА ЇЇ ВИКЛАДАННЯ

Фонетика й фонологія.

Фонетика української літературної мови як учення про її звукову систему, про артикуляційні й акустичні характеристики звуків.

Поняття фонем. Система фонем сучасної української літературної мови. Голосні фонем, їх класифікація. Приголосні фонем, їхня класифікація.

Основні фонетичні одиниці мовлення: звук, склад, фонетичне слово, фраза. Склад як фонетичне явище.

Зміни звукового складу слів у мовному потоці.

Орфоепія. Орфоепія як розділ мовознавства, що визначає систему загальноприйнятих правил української літературної вимови. Вимова й правопис.

Орфоепія і культура усного мовлення.

Сучасні орфоепічні норми: вимова голосних, вимова дзвінких і глухих приголосних, губних звуків, африкат, вимова сполучень кількох приголосних внаслідок позиційних змін.

Норми українського наголосу. Принципи фонетичного й орфоепічного аналізу.

Графіка й орфографія.

Поняття графеми. Український алфавіт, його друкована й писана форми.

Співвідношення між буквами українського алфавіту й фонемами української літературної мови.

Українська орфографія як розділ мовознавства, що визначає систему загальноприйнятих правил про способи передачі на письмі звукового складу слів, їх написання та переносу із рядка в рядок.

Співвідношення орфографії з графікою й орфоепією.

Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний і диференціюючий.

Лексикологія.

Слово як лексична одиниця мови. Типи лексичних значень слів. Однозначні й багатозначні слова.

Типи переносних значень слів, омоніми, їхні типи.

Пароніми. Синоніми, їхні типи. Антоніми.

Склад української лексики з погляду її походження.

Активна й пасивна лексика сучасної української мови. Архаїзми, історизми, неологізми, авторські новотвори.

Склад української лексики щодо її стилістичного використання: загальноживана, суспільно-політична, специфічно-побутова, виробничо-професійна, наукова, офіційно-ділова.

Емоційна лексика.

Діалектизми, професіоналізми, жаргонізми, арготизми.

Фразеологія.

Типи фразеологізмів: ідіоми та фразеологічні одиниці. Фразеологізовані сполучення слів. Джерела фразеологізмів.

Співвідношення між лексичним значенням слова й значенням фразеологізму.

Структурно-семантична, граматична будова фразеологізмів.

Багатозначність фразеологізмів, синонімія, антонімія.

Принципи фразеологічного аналізу.

Лексикографія. Українська лексикографія як теорія та практика укладання словників.

Словники лінгвістичні й енциклопедичні.

Лінгвістичні словники: перекладні, тлумачні, термінологічні, етимологічні, орфографічні, словники наголосів, іншомовних слів, фразеологічні, діалектологічні, словники мови окремих письменників.

Морфеміка.

Предмет морфеміки. Поняття про морф, аломорф, морфему.

Типи морфем за місцем у слові, за функцією, за значенням. Поняття про основу слова, типи основ.

Історичні зміни в морфемній будові слова: опрощення, перерозклад, ускладнення, декореляція.

Морфонологічні зміни: чергування, накладання морфів, усичення,

нарощення. Методика морфемного аналізу слова.

Словотвір.

Предмет словотвору, зв'язок словотвору з морфологією, лексикологією, синтаксисом. Поняття про похідне й непохідне слово.

Відношення мотивації. Поняття про мотивоване й мотивувальне слово.

Словотвірне значення, словотворчий формант. Словотвірний тип як основна одиниця словотвірної системи. Словотвірна модель.

Основні способи творення слів: морфологічні й неморфологічні.

Методика словотвірного аналізу. Словотвір окремих частин мови.

Морфологія

Загальне поняття про іменник і його граматичні ознаки.

Лексико-граматичні категорії іменника: власні й загальні назви, назви істот і неістот, іменники з конкретним й абстрактним значенням, збірні іменники, іменники з речовинним значенням.

Категорія роду, засоби родової диференціації іменників. Визначення роду, аббревіатур, невідмінюваних іменників і деяких власних назв. Іменники спільного й подвійного роду, хитання в роді.

Категорія числа, її значення і граматичні засоби вираження. Корелятивні форми однини та множини. Іменники *singularia tantum*, *pluralia tantum*.

Категорія відмінка, її значення й граматичне вираження. Система відмінків у сучасній українській мові, основні значення відмінків. Система відмінювання іменників.

Принципи поділу іменників на відміни й групи. Іменники, що стоять поза відмінами.

Загальне поняття про прикметник. Граматичні категорії прикметника.

Лексико-граматичні розряди: якісні, відносні та присвійні, проміжні розряди прикметників.

Прикметники повні й короткі. Стягнені й нестягнені форми повних прикметників.

Творення ступенів порівняння якісних прикметників. Відмінювання прикметників.

Основні семантичні й граматичні ознаки числівників.

Семантичні групи кількісних числівників: власне-кількісні, неозначені, збірні, дробові. Порядкові числівники.

Морфологічні групи числівників: прості, складні й складені. Відмінювання й особливості вживання різних груп числівників.

Синтаксичні функції та зв'язок числівника з іменником.

Особливості значення займенників. Співвідношення займенників за значенням, морфологічними ознаками й синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови – іменниками, прикметниками й числівниками.

Групи займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені.

Відмінювання займенників (з історичним коментарем).

Загальне поняття про дієслово: семантика, морфологічні ознаки, синтаксична функція.

Система дієслівних форм: фінитні й нефінитні форми. Неозначена форма дієслова (інфінітив).

Вид як граматична категорія дієслова. Засоби видотворення. Дієслова одновидові й двовидові.

Перехідність і неперехідність дієслова як граматична категорія. Категорія дієслівного стану: граматичне значення активного й пасивного стану.

Категорія особи, числа й роду в системі дієслова. Безособові дієслова.

Категорія способу. Дійсний, умовний і наказовий способи, їх значення й форми.

Категорія часу, її зв'язок з категоріями способу й виду. Творення часових форм. Дієвідмінювання дієслів.

Дієприкметник як форма дієслова. Проміжний морфологічний характер цієї форми. Дієслівні й прикметникові ознаки дієприкметника.

Творення дієприкметників. Вживання активних дієприкметників теперішнього часу в сучасній українській мові.

Безособові дієслівні форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як форма дієслова. Дієслівні й прислівникові ознаки

дієприслівника.

Особливості категорії часу дієприслівника. Творення дієприслівників.

Морфологічні ознаки й синтаксична роль прислівників.

Розряди прислівників за значенням: означальні (якісно-означальні, способу дії, кількісно-означальні), обставинні (місця, часу, причини, мети).

Предикативні прислівники.

Прийменники. Граматичне значення, походження, будова. Синоніміка прийменників.

Сполучники. Синтаксичні функції, будова, граматичне значення.

Частки. Функції часток, зв'язок з іншими частинами мов, групи часток за значенням.

Вигуки як слова, що стоять поза частинами мови. Роль їх у реченні, первісні й похідні вигуки, групи вигуків за значенням. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис.

Синтаксис як розділ мовознавства. Предмет синтаксису. Основні синтаксичні поняття.

Ієрархія синтаксичних одиниць. Історія питання. Типи синтаксичних одиниць.

Синтаксичні зв'язки. Синтаксичні зв'язки у словосполученні і реченні. Засоби вираження синтаксичних зв'язків. Типи синтаксичних зв'язків (предикативний, напівпредикативний, підрядний, сурядний, недиференційований).

Семантико-синтаксичні відношення (атрибутивні, суб'єктні, об'єктні, інструментальні, адресатні, обставинні).

Поняття про словосполучення як синтаксичну одиницю. Розмежування вільних синтаксичних словосполучень, синтаксично зв'язаних і фразеологічних одиниць.

Типи синтаксичних словосполучень. Питання виділення сурядних сполучень слів.

Підрядні словосполучення й способи вираження в них синтаксичних

відношень. Типи підрядних словосполучень за морфологічною ознакою головного компонента.

Способи підрядного зв'язку: узгодження (повне і неповне); керування (сильне і слабке); прилягання (власне прилягання і відмінкове прилягання); тяжіння.

Історія вивчення речення та класифікація речень. Речення і його основні ознаки.

Речення й судження. Члени речення і члени судження.

Аспекти вивчення речення (формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний, комунікативний). Просте й складне речення.

Типи речень за метою висловлення. Оклічні речення. Типи речень за модальною віднесеністю.

Порядок слів у простому реченні. Прямий і непрямий порядок слів.

Граматичні й емоційно-змістові функції порядку слів у реченні.

Поняття про члени речення. Головні члени речення.

Грамотична природа члена речення. «Межі» члена речення.

Поняття «граматичного» і «синтаксичного» питання. Загальна характеристика головних членів речення.

Підмет і способи його вираження. Простий і складений підмети.

Простий присудок, його вираження. Ускладнені форми простого присудка.

Складений присудок: іменний і дієслівний. Питання про складний присудок.

Синоніміка різних форм присудка. Координація простого й складного присудка з підметом.

Другорядні члени речення; їх роль у формуванні структури простого речення.

Додаток як синтаксичне вираження об'єкта. Прямий і непрямий додаток.

Означення як синтаксичне вираження атрибута. Узгоджені й неузгоджені означення, способи їх вираження.

Прикладка як особлива форма означення. Місце прикладок та їх смислові функції у відношенні до означуваного слова.

Обставини як синтаксичне вираження різних ознак і відношень дії або стану. Типи обставин за значенням і способом вираження їх окремими словами і сполученнями слів.

Поняття про односкладні речення. Характер головного члена в них. Характеристика структурних типів односкладних речень (означено-особових, неозначено-особових, узагальнено-особових, безособових, інфінітивних, номінативних).

Поняття про повні та неповні речення. Неповні речення. Умови вживання неповних речень.

Двоскладні й односкладні неповні речення, структурні різновиди та їх функції. Еліптичні речення. Уживання неповних речень у різних стилях мови.

Поняття про ускладнення простого речення. Речення з однорідними членами. Способи вираження однорідності.

Способи вираження однорідних означень та їх відмінності від неоднорідних. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Синтаксична роль узагальнювальних слів і словосполучень.

Вставні слова й словосполучення. Типи вставних слів і словосполучень за будовою і значенням.

Вставлені компоненти речення. Звертання. Значення й способи їх вираження.

Відокремлені члени речення. Поняття про відокремлення. Основні умови відокремлення другорядних членів речення.

Синонімія відокремлених і невідокремлених членів. Уточнювальні слова й звороти в складі простого речення та їх синтаксична роль.

Історія вивчення складного речення. Трьохаспектна будова складного речення.

Принципи класифікації складних речень. Типи й засоби синтаксичного зв'язку в складних реченнях.

Характеристика структури складносурядних речень. Засоби вираження сурядного зв'язку.

Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами складносурядних речень.

Розмежування простих ускладнених речень і складносурядних.

Пунктуація у складносурядних реченнях.

Поняття про складнопідрядне речення. Історія вивчення складнопідрядних речень.

Засоби зв'язку предикативних частин складнопідрядного речення. Семантико-синтаксичні відношення.

Складнопідрядні речення нерозчленованої структури. Складнопідрядні речення розчленованої структури.

Розмежування сполучників і сполучних слів.

Займенниково-співвідносні складнопідрядні речення. Прислівні складнопідрядні речення. Детермінантні складнопідрядні речення.

Пунктуація у складнопідрядних реченнях.

Загальна характеристика складнопідрядних неелементарних речень. Складнопідрядні речення з неоднорідною супідрядністю. Складнопідрядні речення з однорідною супідрядністю. Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю.

Контаміновані багатоконпонентні складнопідрядні речення. Пунктуація в багатоконпонентних складнопідрядних реченнях.

Історія вивчення безсполучникових складних речень. Засоби зв'язку предикативних частин безсполучникових складних речень.

Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами безсполучникових складних речень.

Безсполучникові складні речення з однотипними і різнотипними частинами. Пунктуація в безсполучникових складних реченнях.

Складні речення з різними типами зв'язку: із сполучниковим сурядним і підрядним; із сполучниковим і безсполучниковим.

Поняття про період. Структурні й комунікативні особливості періоду.

Засоби передачі чужого мовлення. Пунктуація в складних реченнях з різними типами зв'язку.

Складне синтаксичне ціле. Текст.

Поняття про складне синтаксичне ціле, абзац, текст.

Структурні й смислові зв'язки між реченнями. Поняття про статичний, динамічний і комбінований зв'язок між реченнями.

Основні принципи текстотворення.

Методика української мови.

Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.

Програма з української мови, її зміст і принципи побудови для різних типів школи.

Українська мова як державна. Завдання вивчення державної мови в школі. Нові концепції вивчення української мови в школі.

Підручники з української мови для різних типів шкіл. Особливості структури підручників для 5 – 9 класів. Аналіз одного з підручників.

Нетрадиційні методи вивчення теми: «Іменник як частина мови». Подайте приклади.

Загально дидактичні і лінгводидактичні принципи навчання української мови та реалізація в навчанні мови.

Особливості викладання української мови в школах з російською мовою навчання.

Психологічні основи навчання української мови.

Загальна характеристика методів і прийомів навчання української мови.

Підготувати ескізи опорних таблиць для теми: «Способи словотворення».
Прокоментувати методику їх використання.

Інтерактивні форми навчання української мови. Основні інтерактивні методи.

Лінгвістичний аналіз тексту при вивченні української мови.

Скласти план роботи гуртка української мови під час проведення тижня української мови. Визначити місце гурткової роботи в навчанні.

Унаочнення в процесі навчання мови. Методи застосування ТЗН.

Основні типи уроків української мови, їх структура. Характеристика основних етапів уроку.

Словникова робота на уроках української мови. Навести приклади.
Прокоментувати.

Методика проведення традиційних уроків української мови.

Тематичне й поурочне планування програмового матеріалу з мови.

Прокоментувати проведення уроку РМ – твору-опису за картиною.
Назвати можливі картини. Подати план такого уроку.

Риторика як програмний матеріал навчання української мови. Місце риторики в навчальному процесі.

Методика навчання фонетики в шкільному курсі мови.

Підготувати алгоритм до теми «НЕ з дієсловами».

Методика навчання лексикології в шкільному курсі мови. Робота зі словниками.

Методика роботи над переказами. Переказ із творчим завданням.

Методика навчання фразеології української мови. Методи опрацювання фразеології в шкільному курсі мови.

Перевірка творчих робіт. Методика роботи над помилками.

Методика роботи над творами різних типів. Прокоментувати різновиди творчих робіт та їх опрацювання на уроках зв'язного мовлення.

Методика вивчення теми: «Будова слова». Використання наочності і ТЗН.

Методика використання наочності на уроках вивчення орфографії.

Методика вивчення теми: «Словотвір». Використання наочності і ТЗН.

Опрацювання загальних відомостей про мову на уроках української мови в різних класах.

Методика вивчення розділу «Морфологія». Основні Лінгводидактичні принципи опрацювання службових частин мови. Прокоментуйте на прикладі однієї з частин мови.

Види диктантів і методика їх проведення.

Методика вивчення простого речення в шкільному курсі мови. Основні прийоми й методи.

Загальна характеристика робіт із розвитку зв'язного мовлення. Методика проведення.

Методика вивчення складного речення в шкільному курсі мови. Основні прийоми й методи.

Система роботи над орфографічними помилками й методика їхнього

виправлення.

Методика вивчення української мови в 10 – 11 (12) класах. Зміст, завдання, принципи, прийоми й методи навчання.

Методика вивчення орфографії в шкільному курсі мови.

Запропонуйте декілька видів творчих завдань, які можна використати при формуванні культури мовлення учнів.

Методика вивчення стилістики в шкільному курсі мови. опрацювання особливостей ділового стилю.

Метод проєктів під час вивчення української мови.

Методика вивчення пунктуації в шкільному курсі мови.

Позакласна та позаурочна робота з української мови. Тиждень української мови.

Факультативні заняття з української мови в школі: проблемно-тематичний аспект.

Шкільний кабінет української мови та його функція в навчальному процесі.

Методика проведення уроків із контролю знань. Прокоментуйте будь-яку форму контрольної роботи з мови.

Використання методичних посібників із української мови в підготовці до уроку.

Диференційований підхід до навчання української мови. Робота з обдарованими дітьми.

Розвиток усного мовлення. основні форми роботи. Прокоментуйте одну з них.

Методика вивчення розділу «Морфологія». Основні лінгводидактичні принципи опрацювання самостійних частин мови. Прокоментуйте на прикладі однієї з частин мови.

Ділове мовлення на уроках української мови. Основні види документів.

Диференційовані завдання при вивченні української мови.

II. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

Усна народна творчість.

Розвиток української фольклористики.

Архаїчний світогляд слов'ян і його відображення в українському фольклорі.

Український народний епос.

Жанрові особливості дум.

Обрядово-календарна поезія: походження, цикли.

Родинно-побутова обрядова поезія.

Види казкового епосу.

Зв'язок казки з міфом і обрядом.

Жанри оповідної творчості в українському фольклорі (легенди, перекази, народні оповідання).

Жанрові особливості української народної пісні.

Фольклорні традиції в українській літературі від давнини до сьогодні.

Давня українська література.

Основні риси української середньовічної літератури.

Біблійні книги в складі давньої української літератури.

Давньоруська літописна традиція: «Повість минулих літ», Київський і Галицько-Волинський літописи.

Українська агіографія часів середньовіччя («Києво-Печерський патерик») та бароко («Книга житій святих» Дмитра Туптала).

Паломницький жанр в історії української літератури: «Ходіння» ігумена Данила, «Мандри» Василя Григоровича-Барського.

«Слово о полку Ігоревім»: питання про автентичність пам'ятки, переклади й переспіви «Слова» в українській літературі XIX–XX століть.

Ренесансні явища в українській літературі XV–XVI століть (творчість Юрія Дрогобича, Павла Русина).

Полемічна література в Україні на зламі XVI–XVII століть: її причини, характер та основні представники.

Основні ідеї та стильові риси послань Івана Вишенського.

Стиль бароко в українській літературі.

Поезія доби «мазепинського» бароко (Іван Величковський, Климентій Зиновіїв).

Українські барокові поетики та риторики.

Жанрово-тематичні різновиди української шкільної драми.

Бурлескно-травестійна поезія українських «мандрованих дяків».

Козацькі літописи та «Історія Русів» як пам'ятки української барокової історіографії. Українська вертепна драма.

Поетичний цикл Григорія Сковороди «Сад божественних пісень»: основні мотиви, жанри, особливості версифікації.

Філософська проза Григорія Сковороди: діалоги, трактати, притчі, байки.

Нова українська література.

Жанрові особливості «Енеїди» Івана Котляревського та її місце в історії української літератури.

Драматичні твори І. Котляревського («Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник»).

Жанрово-стильові особливості «Малоросійських повістей» Григорія Квітки-Основ'яненка.

Драматургічна спадщина Григорія Квітки-Основ'яненка.

Романтизм в українській літературі першої половини ХІХ століття.

«Харківська школа» романтиків.

Жанр байки в українській літературі ХІХ століття (Петро Гулак-Артемівський, Євген Гребінка, Леонід Глібов).

Галицьке літературне відродження. Діяльність «Руської трійці».

«Кобзар» Тараса Шевченка (жанрово-тематичні особливості, місце в історії української літератури).

Поема Тараса Шевченка «Гайдамаки»: історична основа, образна система, композиція.

Лірика Тараса Шевченка періоду «трьох літ».

«Невольничка» лірика Тараса Шевченка й основні мотиви творчості останніх років життя.

Історіософська поезія Тараса Шевченка (містерія «Великий льох», послання «І мертвим, і живим...»).

«Чорна рада» Пантелеймона Куліша – перший історичний роман в українській літературі.

Перекладацька діяльність Пантелеймона Куліша, його поетична спадщина.

Етнографічний реалізм в українській літературі ХІХ століття (Ганна Барвінок, Марко Вовчок, Олекса Стороженко, Юрій Федькович).

Основні особливості поезики Якова Щоголева.

«Люборацькі» Анатолія Свидницького: проблематика, жанрові особливості.

Іван Нечуя-Левицького як письменник-реаліст.

Українська інтелігенція в зображенні Івана Нечуя-Левицького («Хмари», «Над чорним морем»).

Історія створення, проблематика та сюжетно-композиційні особливості роману Панаса Мирного й Івана Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

«Повія» Панаса Мирного як психологічний роман.

Народницька ідеологія в поезії та прозі Бориса Грінченка.

Жанрово-тематичні та стильові особливості української драматургії другої половини ХІХ століття (Михайло Старицький, Іван Карпенко-Карий, Марко Кропивницький).

Провідні мотиви лірики Павла Грабовського та Володимира Самійленка.

Світогляд та літературна діяльність Івана Франка.

Філософські поеми Івана Франка.

Збірка Івана Франка «Зів'яле листя»: провідні мотиви, особливості композиції.

Іван Франко-прозаїк: основні теми, жанри, особливості стилю.

Новітня українська література.

Літературне життя в Україні на межі ХІХ–ХХ століть.

Ранній український модернізм («Молода муза», «Українська хата»).

«Новоромантична» драматургія Лесі Українки.

Феміністична версія модернізму Ольги Кобилянської.

Експресіонізм Василя Стефаника.

Еволюція творчості Михайла Коцюбинського.

Твори Степана Васильченка для дітей.

Оновлення фольклорно-етнографічних моделей у прозі Гната Хоткевича («Камінна душа», «Злочин природи», «Трембіта»).

Конкордизм як філософська основа прози та драматургії Володимира Винниченка.

Особливості українського літературного процесу 1920-х років.

Літературна дискусія 1925–1928 років.

Збірки Павла Тичини «Сонячні кларнети», «Замість сонетів і октав».

Український неокласицизм: історія становлення, естетика.

Футуризм та його розвиток в українській літературі.

Експериментальний роман в українській літературі 1920-х років («Майстер корабля» Юрія Яновського, «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» Майка Йогансена).

Новелістика Миколи Хвильового.

Особливості поетики прози Валер'яна Підмогильного.

Художньо-естетичні засади «празької школи» поетів.

Ідейно-естетичні засади драматургії Миколи Куліша.

Нью-Йоркська група поетів: динаміка досвіду модернізму й авангарду в літературі української діаспори.

Творчість Богдана-Ігоря Антонича.

Друга світова війна у творчості Олександра Довженка («Україна в огні»).

Мистецький Український Рух.

Естетичні засади шістдесятників.

Феномен табірної поезії: Василь Стус.

Історична романістика в українській літературі другої половини ХХ століття.

«Химерний» роман.

Київська школа поезії.

Основні тенденції літературного процесу в Україні 1980–1990 років.

Українська поезія на межі XX–XXI століть.

Українська проза на межі XX–XXI століть (Юрій Андрухович, Оксана Забужко та інші).

Основні тенденції в українській літературі початку XXI століття.

Методика викладання української літератури.

Завдання навчального предмету «українська література» в закладах середньої освіти.

Літературні ігри як методичний засіб активізації навчального процесу.

Коллективне відвідування учнями вистави професійного театру як один із ефективних засобів поглибленого вивчення драматичного твору.

Урок прес-конференція за повістю М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» та однойменною кіноверсією С. Параджанова.

Шкільний драматичний театр як активізуючий фактор успішного вивчення української літератури.

Літературно-музична композиція «Наш пророк» за поемою Івана Франка «Мойсей».

Наочність як естетично-виховний аспект уроків літератури.

Структура шкільного конкурсу виразного читання.

Вивчення літературно-критичних статей у закладі середньої освіти.

Урок-екскурсія до пам'ятника Т. Шевченку в Харкові (підготовча робота, структура, процес реалізації, моніторинг).

Організація самостійної роботи учнів під час вивчення великих епічних творів.

Літературне краєзнавство XX ст.

Позакласні тематичні заходи, пов'язані із життям і творчістю М. Хвильового в Харкові.

Застосування інтерактивних технологій у шкільному курсі української літератури.

Розвиток асоціативного мислення учнів: робота над символікою

художнього твору.

Система учнівських письмових робіт як важливий фактор формування й розвитку творчих здібностей школяра.

Методичні стратегії використання тестових завдань у процесі підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання.

Організація та методика проведення факультативних занять із української літератури.

Методичне обґрунтування результативного проведення уроків-бесід із позакласного читання.

Типологія уроків із нестандартною організацією навчального матеріалу.

Специфіка шкільного уроку-лекції для старших класів.

Літературно-психологічний портрет письменника як важливий виховний чинник та матеріал для роздумів учня на світоглядні морально-етичні теми.

Методичний проєкт інтегрованого уроку вивчення поеми І. Франка «Мойсей».

Роль виразного читання, використання аудіовізуальних засобів під час вивчення лірики І. Франка.

Проєкт уроку з урахування особистісно орієнтованих технологій «Григорій Сковорода як символ мудрості українського народу».

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

1. Питання з української мови	65 балів
2. Питання з української літератури	65 балів
3. Питання з методики викладання української мови (літератури)	70 балів
Усього	200 балів

Критерії оцінювання відповідей

Бали	Кількість правильних відповідей	Характеристика відповіді
190 – 200 балів	Від 95% до 100% правильних відповідей	Відповідь вступника на кожне з трьох питань виважена й науково обґрунтована. Вступник вільно володіє теоретичним матеріалом в усіх його аспектах, здатний донести цей матеріал до свідомості інших, враховує наявні в лінгвістиці погляди й підходи, уміє встановлювати міжпредметні зв'язки та демонструє вміння застосувати набуті знання на практиці викладання у школі. Вступник оперує основним термінологічним та понятійним апаратом, дає визначення літературно-художніх напрямків; аналізує літературні твори, критичні матеріали та явища літературного процесу, переконливо веде дискусію, обґрунтовувати власну позицію. Відповідь не містить жодних помилок, мовленнєве оформлення відповідає нормам української літературної мови.
172 – 189 балів	Від 81% до 94% правильних відповідей	Вступник правильно відповідає на всі три питання, допускаючи незначні неточності в одній з відповідей; засвідчує високий рівень осмислення вивченого, спроможний логічно, аргументовано висловлювати власні думки, добре володіє навчальним матеріалом, спроможний аналізувати, узагальнювати його, давати чіткі визначення, виявляти вміння методично грамотно викласти матеріал у школі. У процесі виконання синтаксичного, морфологічного, фонетичного аналізу допускає незначні похибки у визначенні граматичних категорій і ознак фонем та звуків. Відповідь може бути не зовсім цілісною та послідовною, містить деякі помилки та неточності; вступник не завжди може правильно зробити висновок, дібрати переконливі аргументи.

154 – 171 балів	Від 67% до 80% правильних відповідей	Вступник демонструє глибокі знання з предмета, вправно застосовує їх на практиці; уміє доводити правильність своєї відповіді. Вступник засвідчує високий рівень осмислення вивченого матеріалу, спроможний логічно, аргументовано висловлювати власні думки, добре володіє навчальним матеріалом, спроможний з незначною допомогою викладача аналізувати, узагальнювати його, давати чіткі визначення, виявляти вміння методично грамотно викласти матеріал у школі. У процесі виконання синтаксичного, морфологічного, фонетичного аналізу допускає похибки у визначенні граматичних категорій і ознак фонем та звуків. Відповідь вступника повна, логічна, але містить неточності.
136 – 153 балів	Від 53% до 66% правильних відповідей	Вступник виявляє загалом добрі знання з дисципліни, досить успішно виконує передбачені програмою завдання; оперує основними поняттями, уміє робити висновки. Вступник засвідчує середній рівень осмислення вивченого матеріалу, спроможний логічно, аргументовано висловлювати власні думки, володіє навчальним матеріалом, може узагальнювати його, давати визначення, виявляти вміння методично грамотно викласти матеріал у школі. У процесі виконання синтаксичного, морфологічного, фонетичного аналізу допускає похибки у визначенні граматичних категорій і ознак фонем та звуків. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить помилки.

118 – 135 балів	Від 39% до 52% правильних відповідей	<p>Вступник відповідає на два з трьох питань, відповідь містить помилки чи/та неточності, проте здатен добре відтворити матеріал, неточно дає визначення окремих мовних фактів, застосовує набуті знання в стандартних ситуаціях, але ще неготовий виконувати навчальні роботи, що вимагають застосування трансформаційних умінь. Відповідь поверхова, недостатньо осмислена і логічна, містить значну кількість фактичних та мовленнєвих помилок. Виконуючи синтаксичний, морфологічний і фонетичний розбір, робить помилки у визначенні граматичних категорій, не володіє достатньою мірою знаннями про фонему та звуки, не вміє системно викладати свої знання. Вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але пояснення не лаконічні, не повні. Під час відповіді вступник припускається помилок.</p>
100 – 117 балів	Від 25% до 38% правильних відповідей	<p>Вступник має прогалини в знаннях навчального матеріалу з дисципліни. Відповідь поверхова, недостатньо осмислена й логічна, містить значну кількість фактичних та мовленнєвих помилок. Вступник, виконуючи синтаксичний, морфологічний і фонетичний розбір, робить помилки у визначенні граматичних категорій, не володіє достатньою мірою знаннями про фонему та звуки, не вміє системно викладати свої знання. Вступник не знає основних тенденцій і напрямків художнього поступу; специфіки творчості провідних письменників, а також не оперує термінами та поняттями, що передбачає вивчення дисципліни, не має чіткого уявлення про її основну проблематику. Відповідь не повна, потребує уточнень і додаткових запитань; вступник не вміє самостійно зробити висновків, припускається значних помилок під час відповіді.</p>

<p>Менше 100 балів</p> <p>Не склав</p>	<p>Від 0% до 24% правильних відповідей</p>	<p>Вступник відповідає тільки на одне з трьох запитань, відтворює менше половини або тільки окремі смислові фрагменти матеріалу, одержаного на лекціях і практичних, в основному не розуміє того, про що говорить, плутає мовні факти та явища, не дає визначень. Відповідь уривчаста, нелогічна, з великою кількістю фактичних і мовленнєвих помилок. Синтаксичний, морфологічний і фонетичний аналіз здійснює зі значною кількістю помилок. Вступник відповідає здебільшого уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.</p>
---	--	--